

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за доцент в област на висшето образование
4. Природни науки, математика и информатика; професионално направление 4.6 Информатика и компютърни науки; научна специалност „Информатика“; обявен в ДВ бр. 65 / 17.07.2026 г. за нуждите на Икономически университет – Варна, катедра „Информатика“ с единствен кандидат гл. ас. д-р Радка Валериева Начева.

Рецензент: проф. д-р Владимир Сълов,

от Икономически университет – Варна,

член на научното жури по конкурса съгласно заповед РД 06-150 / 14.09.2026 г. на Ректора на Икономически университет – Варна и избран за рецензент на заседание на журито, проведено на 21.09.2026 г.

I. Персонална характеристика на кандидата

Кандидатът по конкурса Радка Валериева Начева завършва висше образование в Икономически университет – Варна, ОКС „бакалавър“ и „магистър“ в специалност „Информатика“ съответно през 2007-ма и 2008-ма година.

Постъпва като асистент към катедра „Информатика“ на Икономически университет – Варна през 2009 г. В периода 2015-2017 г. е докторант на самостоятелна подготовка и през 2017 г. защитава докторска дисертация на тема „Компютърна система за оценяване на ползваемостта

на мобилни приложения“ по докторска програма „Информатика“. През 2018 г. печели конкурс за гл. ас. към същата катедра.

II. Научни трудове, научноизследователска работа и приноси на кандидата

За участие в конкурса гл. ас. д-р Радка Начева е представила 22 научни и учебни труда: 3 монографии, 4 студии, 8 научни статии, 4 научни доклада и 3 учебника или учебни помагала. Пет от трудовете са самостоятелни, а 17 са в съавторство. Посоченият общ обем на личното участие и преизчислен в стандартни машинописни страници е 644,74 страници. Кандидатът е приложил библиографски списък, резюмета на български и английски език, справки за индексирание и цитирания, научни и приложни приноси.

Основният хабилизационен труд е самостоятелната монография „Одит на дигиталната достъпност на работното място за хора с увреждания“, издадена през 2026 г. от издателство „Наука и икономика“ при Икономически университет – Варна. Книгата е с общ обем 268 печатни страници (посочени 183,12 стандартни в справката на кандидата). Трудът е представен като самостоятелно изследване, обсъден е предварително в катедра „Информатика“ и е рецензиран от две хабилизирани лица.

Темата на монографията, според мен, е актуална и интересна. Все повече работни места отговарят на определението за „дигитално работно място“, а в същото време немалко хора имат различни видове увреждания, които в една или друга степен могат да възпрепятстват или затруднят изпълнението на служебните им задължения. В този смисъл е интересна и може да бъде полезна основната идея на автора за одитиране на дигиталната

достъпност на дигиталното работното място с цел някои от тези проблеми да бъдат преодоляни или поне намалени.

Изследователската теза на авторката е, че одитът на дигиталната достъпност изисква методика, основана на международни стандарти и съчетаваща средства за тестване и оценяване. Целта е да се предложи такава методика за дигиталното работно място на хора с увреждания.

Обект на изследване е дигиталната достъпност на работното място, а предмет са методите и средствата за нейното тестване и оценяване. Поставените задачи са свързани с уточняване на понятийния апарат, моделиране на достъпна работна среда, анализ на стандарти и помощни технологии, изграждане на модел за зрялост и разработване и апробиране на одитна методика. Тази структура осигурява ясна връзка между проблема, задачите и приложния резултат.

Първа глава разглежда дигиталната достъпност на работното място, международните стандарти и ръководства и помощните технологии. Тя изгражда понятийна и нормативна основа на изследването. Втора глава е посветена на моделите за зрялост, методите за тестване и подходите за оценяване на дигиталната достъпност. Третата глава разработва методиката за одит, съпътстващия инструментариум и апробирането с отчет на резултатите.

В заключението авторката обобщава пет основни приноса: модел на зрялост и план за внедряването му; базов модел на дигитално достъпно работно място; методика за одит; инструментариум за провеждане и документиране на одита; метрика DAML за количествена оценка на зрелостта на дигиталната достъпност.

Като цяло приемам приносите на монографията.

Имам и някои бележки към монографията, основната от които се отнася до обхвата на апробацията. Представеният пример е полезен като демонстрация, но е ограничен до една образователна институция, два предварително описани профила и експертно оценяване от двама специалисти. Поради това резултатът показва как може да се приложи предложената методика, но сам по себе си не е достатъчен, за да установи надеждността ѝ при различни организации, професии и групи потребители.

Този извод е в съзвучие и с посочените от самата авторка насоки за бъдещо развитие: по-широко потребителско тестване с представители на различни групи служители с увреждания, апробиране извън образователната сфера и доразвиване на критериите и въпросника за удовлетвореност.

Имам и други по-дребни бележки, които няма да представя в рецензията си.

Тези бележки не поставят под съмнение основния резултат и идеи на автора, а по-скоро начинът, по който те са апробирани и защитени, което може да бъде направено по-добре.

Останалите трудове, представени по конкурса, развиват няколко взаимосвързани тематични линии. Най-ясно се открояват достъпността и ползваемостта на софтуерни и уеб продукти, електронното и мобилното обучение, както и приложението на информационни системи и аналитични инструменти. Сред публикациите са изследвания за стандартизацията на ползваемостта на мобилни интерфейси, оценяване на бизнес процесни модели чрез метрики за качество, мобилно обучение и дигитално приобщаване.

В по-новите трудове се разглеждат и конкретни приложения на изкуствения интелект: чатбот за мобилно обучение, оценяване на

качеството на преобразуване на реч в текст за студенти със слухови увреждания и симулиране на поведение при въвеждане на текст от потребители с двигателни затруднения. Други разработки обхващат уеб сигурност, социална бизнес аналитичност и предиктивна аналитика в системи за управление на научноизследователска информация. Това разнообразие е свързано чрез общ интерес към оценяването и подобряването на дигитални системи.

Според приложената справка 16 от конкурсните публикации са индексирани в Scopus и/или Web of Science, макар че кандидатът има реално повече, но е предпочел да не ги представя по конкурса.

Публикациите са цитирани множество пъти от различни автори.

Не се открива плагиатство в трудовете.

Гл. ас. д-р Начева е представила списък на приносите, които като цяло приемам. Аз бих ги обобщил и окрупнил основно в три направления. Първо, систематизирани са подходи за анализ на ползваемостта и достъпността, включително модел на зрялост и рамка за одит на работното място. Второ, предложени са модели, оценъчни процедури и метрики, които превръщат изискванията за достъпност в проверими стъпки. Трето, проведени са изследвания и са разработени прототипни или методически решения за приобщаващо мобилно обучение и използване на изкуствен интелект.

Към тези приноси могат да се добавят още направени изследвания за електронно обучение във висшето образование и интегриране на мобилни технологии. В някои от тях са използвани емпирични проучвания сред студенти, а в изследванията на уеб сигурността и достъпността са анализирани реални уебсайтове и технологични конфигурации. Кандидатът като цяло съчетава теория, моделиране и апробация.

III. Учебно-преподавателска и друга дейност на кандидата

Гл. ас. д-р Радка Начева има преподавателски опит в Икономически университет – Варна от 2009 г. насам. През годините е водила множество дисциплини: в ОКС „бакалавър“: Информатика (упражнения), Програмиране и структури от данни (упражнения), Компютърна графика (упражнения), Офис приложения (упражнения), Среди за разработка (упражнения и лекции), Обектноориентирано моделиране с UML (лекции и упражнения), Среди за унифицирано моделиране (лекции и упражнения), Информационни технологии в международния бизнес (лекции и упражнения), Маркетингови анализи в дигиталните медии и ПР (лекции), Интерактивен дизайн и приложно програмиране (лекции и упражнения), Авангардни бизнес информационни и комуникационни технологии (лекции и упражнения), Уеб технологии (упражнения), Операционни системи (лекции и упражнения), Операционни системи UNIX (лекции и упражнения), Администриране на Linux системи (лекции и упражнения), Дизайн на потребителското преживяване (лекции и упражнения), Уеб системи за управление на съдържанието (лекции и упражнения), Обработка на данни в реално време (лекции и упражнения), Компютърни системи (лекции и упражнения); в ОКС „магистър“: Е-бизнес 2 част (лекции и упражнения), Операционни системи (лекции и упражнения), Компютърни системи (лекции и упражнения), Уеб технологии (упражнения), Адаптивен уеб дизайн (лекции и упражнения), Компютърни технологии в рекламата и медийните комуникации (лекции и упражнения), Е-Финанси (упражнения), Е-Търговия (упражнения), Създаване и обработка на цифрово видео и графика (упражнения), Уеб технологии в реално време (упражнения), Технологии в дигиталния

маркетинг (упражнения), Обработка на изображения и мултимедия в бизнеса (упражнения), Безопасност и защита на компютърни системи и приложения (лекции и упражнения), Разработване на Adobe RIA приложения (лекции и упражнения).

Представени са справки за учебната натовареност през последните две отчетени академични години, които показват, че тя е имала за тези две години около 700 часа.

Гл. ас. д-р Радка Начева ръководи дипломни работи, участвала е в академични мобилности по „Еразъм+“ в университети в Германия, Полша, Чехия, Латвия, Португалия, Сърбия и Италия. В научноизследователската дейност е посочена като ръководител на два национални проекта, свързани с мобилните технологии във висшето образование и изкуствения интелект за дигитална достъпност, както и като член на екипи по други национални и международни проекти. Тези дейности допълват профила ѝ с преподавателски и международен опит.

В списъка за конкурса са включени три учебници и помагала, сред които самостоятелното ръководство „Операционни системи“. Учебните трудове са пряко свързани с дисциплини от областта на информатиката и подпомагат подготовката на студентите.

Представената дейност като цяло показва устойчиво участие в учебния процес, разнообразие от преподавани дисциплини и други дейности.

IV. Критични бележки и препоръки

Вече изразих своя критична бележка, насочена към основния монографичен труд.

Като хабилитирано лице (след завършването на конкурса) в катедра „Информатика“ на Икономически университет – Варна, бих препоръчал на гл. ас. д-р Начева да бъде ангажирана по-сериозно с развитието и бъдещето на звеното.

V. Оценка за съответствие с изискванията и заключение

В заключение мога да обобща съответствието на постиженията на кандидата със задължителните изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за приложението на Закона за развитие на академичния състав в Република България, включително минималните национални изисквания, и Правилника за развитие на академичния състав в Икономически университет – Варна.

По отношение на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за приложението му:

Кандидатът притежава образователната и научна степен „доктор“.

Кандидатът е заемал академичната длъжност асистент и главен асистент (много) повече от 2 години.

Кандидатът е представил публикуван монографичен труд, а също и други публикации в специализирани научни издания.

Кандидатът отговаря на и надвишава минималните национални изисквания за академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 4.6 по отношение на всички категории и общо. Общите ѝ точки са 1105 (при изискуеми 400), в т.ч. 579 т. за група Г (при изискуеми 200), 376 т. за група Д (при изискуеми 50).

Няма установено плагиатство.

По отношение на допълнителни изисквания в Правилника за развитие на академичния състав в Икономически университет – Варна:

Основният монографичен труд е публикуван в специализирано научно издателство като предварително е обсъден в специализирано първично звено и е рецензиран от две хабилитирани лица.

Кандидатът изпълнява и другите допълнителни минимални количествени изисквания по отношение на публикациите, цитиранията и участията в проекти.

С оглед на гореизложеното считам, че кандидатът отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за приложението на Закона за развитие на академичния състав в Република България и на Правилника за развитие на академичния състав в Икономически университет – Варна. На база на това, а също и въз основа на всички реални постижения на кандидата, препоръчвам на уважаемото жури да присъди академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 4.6 Информатика и компютърни науки на гл. ас. д-р Радка Валериева Начева.

27.10.2026 г.

Варна

Рецензент:

(проф. д-р Владимир Сълов)

Заличена информация съгласно
ЗЗЛД и регламент (ЕС) 2016/ 679

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Евдокия Николаева Сотирова,
Бургаски държавен университет „Проф. д-р Асен Златаров“,
професор в ПН 4.6 „Информатика и компютърни науки“,

Член на научно жури по обявен от Икономически университет - Варна конкурс
за заемане на академична длъжност „доцент“

1. Обща информация

Основание за изготвяне на рецензията е Заповед на Ректора на Икономически университет – Варна № РД 06-150/14.09.2026 г. за назначаване на научно жури и решение на първото заседание на научното жури от 21.09.2026 г.

Настоящата рецензия е изготвена в съответствие със Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав в Икономически университет – Варна (ИУ-Варна).

2. Информация за конкурса

Конкурсът за заемане на академичната длъжност „доцент“ е обявен в ДВ, бр. 65 от 17.07.2026 г., в област на висше образование 4. „Природни науки, математика и информатика“, професионално направление 4.6 „Информатика и компютърни науки“, научна специалност „Информатика“, за нуждите на катедра „Информатика“, факултет „Информатика“ при ИУ-Варна.

Представеният комплект материали и документи за участие в конкурса е в съответствие с чл. 104, ал. 1. от Правилника за развитие на академичния състав в ИУ-Варна.

3. Кандидат по конкурса

Единствен кандидат по конкурса за заемане на академична длъжност „доцент“ е гл. ас. д-р Радка Валериева Начева, преподавател в катедра „Информатика“ на ИУ-Варна.

Съгласно представената справка-декларация кандидатката отчита 1105 точки при минимално изискуеми 400 точки по минималните национални изисквания. По групи показатели резултатите са следните: *група А*: 50 точки при изисквани 50; *група В*: 100 точки при изисквани 100; *група Г*: 579 точки при изисквани 200; *група Д*: 376 точки при изисквани 50. По допълнителните количествени изисквания на ИУ-Варна са отчетени: *група Ж*: 100 точки при изисквани 100; *група З* – 880 точки при изисквани 125; *група И* – 124,87 точки, при декларирано изпълнение на специфичните минимални стойности по

съответните показатели. Представените количествени данни показват изпълнение и значително надвишаване на приложимите минимални изисквания.

Представената самостоятелна монография „Одит на дигиталната достъпност на работното място за хора с увреждания“ (2026 г.) е обсъждана в катедра „Информатика“ и са приложени рецензии в съответствие с процедурните изисквания на чл. 112, ал. 2 от ПРАС на ИУ-Варна.

Гл. ас. д-р Радка Валериева Начева изпълнява изискванията на чл. 101 от Правилника за развитие на академичния състав в ИУ-Варна за придобита образователна и научна степен „доктор“, необходим академичен стаж, представен хабилитационен труд и минимални национални и допълнителни институционални количествени показатели за заемане на академичната длъжност „доцент“.

4. Данни за кандидата

Гл. ас. д-р Радка Валериева Начева е завършила образователно-квалификационна степен „бакалавър“ по специалност „Информатика“ през 2007 г., а през 2008 г. е завършила и магистърска степен по същата специалност в ИУ-Варна. През 2017 г. успешно е защитила дисертационен труд на тема „Компютърна система за оценяване на ползваемостта на мобилни приложения“ и е придобила образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност „Информатика“ (диплома № 094/27.09.2017 г.).

Професионалното развитие на кандидата е свързано с ИУ-Варна, където в периода 2009-2018 г. гл. ас. д-р Начева е била „асистент“, а от април 2018 г. - „главен асистент“ в катедра „Информатика“. Научните интереси на кандидатката обхващат взаимодействието човек-компютър, ползваемостта и дигиталната достъпност, разработването и оценяването на информационни системи, както и приложението на съвременни информационни технологии в образованието и организациите. Научноизследователската ѝ дейност се характеризира с насоченост към решаването на практически проблеми, свързани с проектирането, оценяването и използването на дигитални решения.

В професионалната си дейност гл. ас. д-р Радка Начева съчетава научноизследователска работа с преподаване в бакалавърски и магистърски програми. Научната ѝ активност включва публикации в специализирани научни издания, участие в научноизследователски проекти и разработване на учебни материали.

5. Описание на научните трудове

Съгласно представената справка за индивидуалното авторско участие гл. ас. д-р Радка Валериева Начева участва в конкурса с **19** научни труда и **3** учебни издания, общо **22** разработки с обем **644,74** стандартни машинописни страници.

Научните трудове и учебните издания са разпределени по следния начин:

- **3** монографии: една самостоятелна, представена като хабилитационен труд, и две в съавторство;
- **4** студии в съавторство;
- **8** научни статии: една самостоятелна и седем в съавторство;

- 4 научни доклада в сборници от научни форуми: два самостоятелни и два в съавторство;
- 3 учебни издания: един учебник в съавторство и две учебни пособия, от които едно самостоятелно и едно в съавторство.

Представените трудове обхващат актуални проблеми в областта на информатиката и компютърните науки и съответстват на тематиката на обявения конкурс.

Основният хабилитационен труд на кандидатката е самостоятелната монография „Одит на дигиталната достъпност на работното място за хора с увреждания“, издадена през 2026 г. от университетското издателство „Наука и икономика“ – Варна, с обем 268 печатни страници (183,12 стандартни машинописни страници), ISBN 978-954-21-1218-1. Трудът е обсъден на заседание на катедра „Информатика“ и е рецензиран от две хабилитирани лица. В него се изследват проблемите на дигиталната достъпност на работното място за хора с увреждания, като са разгледани нормативните и технологичните аспекти на достъпността, съществуващите методи и средства за оценяване, както и възможностите за тяхното приложение в организационна среда. Въз основа на извършения анализ е предложен модел за управление и оценяване на дигиталната достъпност в организациите и е разработена методика за одит на дигиталната достъпност на работното място. Изложението е структурирано последователно, отличава се с подходящ научен стил и прецизна специализирана терминология, а разглежданите проблеми са онагледени по подходящ начин. Считаю, че монографичният труд отговаря на изискванията на чл. 112, ал. 2 от ПРАС на ИУ-Варна и представлява изследване на съществен научно-приложен проблем.

Останалите научни трудове обхващат взаимосвързани тематични направления: взаимодействие човек-компютър, ползваемост и достъпност на дигитални системи, електронно и мобилно обучение, дигитално приобщаване, информационни системи и социална бизнес аналитичност, както и приложения на изкуствения интелект. Публикациите показват тематична последователност в научноизследователската дейност на кандидатката и се характеризират с подходящ научен стил и терминологична прецизност.

6. Идентифициране на приносите в научноизследователската работа на кандидата

Научните и научно-приложните приноси на гл. ас. д-р Радка Валериева Начева са свързани с разработването на модели, методи и подходи за оценяване и подобряване на ползваемостта, достъпността и качеството на дигиталните системи. Въз основа на анализа на представените научни трудове обособявам научните и научно-приложните приноси на кандидатката в четири основни направления. Номерата на публикациите в квадратни скоби съответстват на общия номер и поредния номер в съответната група от представения от кандидатката списък на научните трудове.

(1) Взаимодействие човек-компютър и оценяване на ползваемостта на софтуерни продукти. Предложен е подход за извличане и визуализиране на менталните модели на потребителите чрез съчетаване на техники за текстов анализ и концептуални карти [10.2]. Разработен е многокритериален метод за сравнително оценяване на инструменти за моделиране на бизнес процеси, основан на софтуерни метрики за качество и метода TOPSIS [15.7]. Изследвани са и възможностите за интегриране на изискванията за достъпност и сигурност в обща среда за проектиране и оценяване на дигитални решения [7.5]. В тази област е предложен и подход за анализ на киберзаплахите при системи с изкуствен интелект чрез машинно обучение и симулация на система за откриване на прониквания [18.2]. Оценявам положително стремежа към формализиране на процесите за оценяване и съчетаване на потребителските и технологичните характеристики на софтуерните системи.

(2) Дигитална достъпност и приобщаващи информационни системи. Най-съществените приноси в това направление са представени в монографията, представена като хабилитационен труд [2.1]. Разработени са модел за управление и оценяване на дигиталната достъпност в организациите, основан на концепцията за нейната зрялост, и методика за одит на дигиталната достъпност на работното място. Методиката включва последователност от етапи, инструменти за оценяване и процедура за формиране на индивидуален профил на служителя. Предложена е и метрика за количествено оценяване на нивото на дигитална достъпност (Digital Accessibility Maturity Level, DAML). Определям приносният характер на тези резултати в обединяването в единна рамка за оценяване и подобряване на дигиталната работна среда на организационни, технологични и потребителски аспекти.

В това направление са разработени още подход за евристична оценка на уеб достъпността чрез метода на аналитичния йерархичен процес (АНР) [17.1], формализиран подход за оценяване на достъпността на софтуер за мобилно обучение [14.6] и процедура за одит на уеб достъпността с използване на автоматизирани инструменти [16.8]. Положително оценявам практическото апробиране на част от тези подходи върху уебсайтове на образователни институции [16.8, 17.1].

(3) Електронно и мобилно обучение и приложение на изкуствения интелект. Разработени са концептуални модели и рамки за електронно и мобилно обучение във висшето образование, отчитащи технологичната среда, потребностите на студентите и организационните условия [5.3, 6.4, 13.5]. Изследвани са възможностите за използване на социалните медии като допълваща среда за комуникация и обмен на знания в образователния процес [11.3].

Особен интерес представляват изследванията за дигитално приобщаване чрез технологии с изкуствен интелект. Предложени са концептуален модел и прототип на чатбот система за мобилно обучение, насочена към персонализиране на обучението и подпомагане на студенти с увреждания [3.1]. Проучени са също възможностите за автоматично преобразуване на реч в текст в подкрепа на студенти със слухови увреждания

[19.3] и за симулиране и анализиране на поведението при въвеждане на текст от потребители с двигателни увреждания [20.4]. Приносите имат практическа насоченост към създаването на по-достъпни и приобщаващи образователни среди.

(4) Информационни системи, уеб технологии и анализ на данни. Представени са изследвания върху сигурността на банкови уебсайтове чрез сравнителен анализ на използваните SSL/TLS сертификати [9.1], както и върху информационните системи за социална бизнес аналитичност в реално време [4.2]. Разработена е рамка, основана на CRISP-DM, за анализ на научноизследователска информация чрез предиктивна аналитика, машинно обучение, латентно семантично индексирание и клъстеризация [8.6]. Експериментално е изследвано и влиянието на носителите за съхранение на данни върху ефективността на архивирането и възстановяването на бази данни в MS SQL Server [12.4]. Приносите в това направление са предимно научно-приложни и са насочени към подобряване на ефективността, сигурността и качеството на информационните системи.

Оценка на цитиранията. Съгласно представената справка-декларация кандидатката отчита **376** точки по *група показатели Д* при минимално изискване от 50 точки. Представените цитирания показват интерес към научните резултати на кандидатката и тяхното използване в изследвания на други автори, включително в публикации, индексирани в Scopus и Web of Science. Съгласно извършена справка в базата данни Scopus индексът на Хирш на кандидатката е $h\text{-index} = 8$ при изключени самоцитирания. Това свидетелства за разпознаваемостта на научните ѝ резултати и интереса към тях от страна на други изследователи.

Давам висока оценка на научните и научно-приложните приноси на гл. ас. д-р Радка Начева. Те съчетават разработване и адаптиране на методи за оценяване, създаване на концептуални модели и тяхното апробиране при решаването на конкретни проблеми. Особено значими според мен са резултатите, свързани с дигиталната достъпност и разработването на методика за нейния одит в организационна среда. Тези разработки имат потенциал за приложение както в дейността на организациите, така и при проектирането на достъпни образователни и информационни системи.

7. Участие в научни проекти и научни форуми

Гл. ас. д-р Радка Валериева Начева е участвала в шест научни и образователни проекта, от които пет национални и един международен. От тях е била ръководител на два национални научни проекта: НПИ-36/2019 „Съвременни подходи за интегриране на мобилните технологии във висшето образование“ и НПИ-65/2021 „Изкуственият интелект в помощ на хората с увреждания при осигуряване на дигитална достъпност в процеса на обучение във висшето образование“. Тематиката им е пряко свързана с научните разработки на кандидатката в областта на мобилното обучение, изкуствения интелект и дигиталната достъпност.

Като член на научноизследователски екипи гл. ас. д-р Радка Начева участва в националните проекти „Дигитализация в аграрния бизнес: влияние върху работната сила“

(НПИ-54/2021), „Развитие на компетентности за прилагане на средства и методи на изкуствен интелект“ (ПНИ-КС24-04-DCAAITM) и „Влияние на дигитализацията върху иновативните подходи в управлението на човешките ресурси“, финансиран от Фонд „Научни изследвания“. Участва и в международния образователен проект *DeepTech in the Higher Education Institutions and Ecosystems through Entrepreneurial Education+* (SFFDEPPT+). Посочените участия показват приложението на информационните технологии в различни области и ангажираността на кандидатката с интердисциплинарни изследвания.

Научната продукция на гл. ас. д-р Радка Начева включва публикации в сборници от международни научни конференции в областта на информатиката, информационните системи, електронното обучение, взаимодействието човек-компютър и дигиталната достъпност. Сред тях са публикации в издания на Springer и IEEE, което допринася за международната видимост на научната ѝ дейност.

Кандидатката показва активна дейност и в научната общност. Съгласно представената творческа автобиография тя е гост-редактор на специалния брой *Recent Advances and Perspectives in Human-Computer Interaction* на списание *Information (MDPI)*, асистент-редактор на *Journal of Underrepresented & Minority Progress* и член на редакционните колегии на *Virtual Economics*, *American Journal of Education and Information Technology* и *Човешки ресурси и технологии (HR & Technologies)*. Член е на редакционната колегия и организационния комитет на Международната научно-практическа конференция „Управление на човешките ресурси“ на ИУ- Варна.

Гл. ас. д-р Радка Начева е член на Съюза на учените - Варна и Териториалната организация на Научно-техническите съюзи - Варна.

Оценявам положително проектната и организационната активност на кандидатката, международното сътрудничество и участието в редакционни и организационни структури. Особено внимание заслужава ръководството на два национални научни проекта, което свидетелства за способността ѝ самостоятелно да организира и координира научноизследователска дейност. Тези дейности допълват научните резултати на гл. ас. д-р Радка Начева и свидетелстват за ангажираност с развитието и популяризирането на изследванията в областта на информатиката и компютърните науки.

8. Преподавателска работа

Гл. ас. д-р Радка Валериева Начева има богат преподавателски опит, придобит в ИУ- Варна, където от 2009 г. води учебни занятия в бакалавърски и магистърски програми. Преподавателската ѝ дейност обхваща широк кръг дисциплини в областта на информатиката, компютърните системи и съвременните информационни технологии.

Съгласно представените справки за последните две отчетени академични години учебната ѝ натовареност е следната: през 2024/2025 г. - 326 аудиторни часа, от които 285 в ОКС „бакалавър“ и 41 в ОКС „магистър“, а през 2025/2026 г. - 336 аудиторни часа, от които 295 в ОКС „бакалавър“ и 41 в ОКС „магистър“. Натовареността включва лекции, и

упражнения, което показва опит в теоретичната и практическата подготовка на студентите. Сред преподаваните дисциплини са „Операционни системи“, „Операционни системи UNIX“, „Администриране на Linux системи“, „Дизайн на потребителското преживяване“, „Уеб системи за управление на съдържанието“, „Адаптивен уеб дизайн“, „Компютърни системи“ и „Уеб технологии“. Преподаваните дисциплини са тясно свързани с научните интереси на кандидатката. Преподавателската ѝ активност включва и обучение на академичния състав, като през 2020 г. е била лектор в курс „Интернет офис приложения“ за преподаватели от ИУ–Варна.

В учебно-методическата си дейност гл. ас. д-р Радка Начева е автор и съавтор на три учебни издания. Участва като съавтор в университетския учебник „Операционни системи“ (2019 г.), в който е разработила самостоятелно главите „Файлова система“ и „Администриране на операционната система“. Самостоятелен автор е на учебното пособие „Операционни системи: Ръководство“ (2021 г.), с обем 191 печатни страници. Съавтор е и на практическото ръководство „Иновационни подходи при управление на хора: Практическо ръководство с добри практики“ (2025 г.), в което се разглежда приложението на изкуствения интелект и биометричните технологии при управлението на човешките ресурси.

Кандидатката участва и в разработването на учебни програми за бакалавърски, магистърски и докторски курсове, сред които „Операционни системи“, „Дизайн на потребителското преживяване“, „Адаптивен уеб дизайн“, „Софтуерни продукти за подготовка на научни публикации“ и „Генеративен изкуствен интелект за бизнес разузнаване“. Това показва ангажираност с актуализирането на учебното съдържание и включването на съвременни технологии в образователния процес.

Гл. ас. д-р Радка Начева е била ръководител на дипломни работи, участвала е в съвместни изследователски дейности с докторанти, провеждала е специализирано обучение на докторанти. През юни 2026 г. е водила специализирания курс „Софтуерни продукти за подготовка на научни публикации“ на докторско ниво.

Значителна е и международната преподавателска дейност на кандидатката - за периода 2014–2026 г. са представени 11 преподавателски мобилности по програма „Еразъм+“ в университети в Германия, Полша, Чехия, Латвия, Португалия, Сърбия и Италия. Допълнително е участвала като преподавател в курсове за бакалаври и магистри в Университета в Лиепая, Латвия, осъществявала е преподавателска дейност по академичен обмен с Уралския федерален университет и по проект в Техническия университет в Кемниц, Германия. През април 2026 г. е провела семинари със студенти, докторанти и преподаватели в Университета на Балеарските острови, Испания. Международният преподавателски опит допринася за обмена на образователни практики и разширяването на академичното сътрудничество.

Преподавателската и учебно-методическата дейност на гл. ас. д-р Радка Валериева Начева е на високо ниво. Продължителният преподавателски стаж, разработените учебни материали, участието в актуализирането на учебни програми, работата със студенти и

докторанти и международната преподавателска мобилност показват добра професионална подготовка и ангажираност с качеството на обучението по информатика и компютърни науки.

9. Плагиатство

Въз основа на представената документация не констатирах данни, които да дават основание за съмнения относно плагиатство, недостоверност на представените резултати или некоректно позоваване на чужди научни трудове. Публикациите, свързани с дисертационния труд за придобиване на ОНС „доктор“, са разграничени от научната продукция, представена за участие в настоящия конкурс. В представената документация е конкретизирано индивидуалното авторско участие на кандидатката в двете съавторски монографии чрез посочване на самостоятелно разработените от нея глави.

10. Критични бележки и препоръки към кандидата.

Нямам съществени критични бележки към представената научна продукция. Предложените разработки са актуални, тематично последователни и имат ясно изразена научно-приложна насоченост.

Като препоръка за бъдещата научноизследователска дейност би могло да се разшири практическото апробиране на разработената методика за одит на дигиталната достъпност на работното място в организации от различни сектори. Подобни изследвания биха позволили по-задълбочена оценка на нейната приложимост, надеждност и възможности за адаптиране към разнообразни организационни и технологични условия. В тази връзка считам, че би било полезно да се проведат сравнителни изследвания, чрез които да се оцени устойчивостта на резултатите от предложената метрика за дигитална достъпност (DAML) при различни организационни среди и потребителски групи.

Като перспективна насока за развитие бих посочила и възможностите за автоматизиране на отделни етапи от процеса на одит чрез технологии с изкуствен интелект, при запазване на необходимата експертна и потребителска оценка. Това би могло да допринесе за повишаване на ефективността и практическата приложимост на разработената методика.

Посочените препоръки имат характер на насоки за последващо развитие на изследванията и не намаляват положителната ми оценка за научните и научно-приложните приноси на кандидатката.

11. Заключение

Въз основа на представените документи и извършения анализ на научноизследователската, научно-приложната и преподавателската дейност на гл. ас. д-р Радка Валериева Начева считам, че кандидатката отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за неговото

прилагане и Правилника за развитие на академичния състав в ИУ-Варна за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Представената научна продукция съдържа научни и научно-приложни приноси, основно в областта на взаимодействието човек-компютър, дигиталната достъпност, електронното и мобилното обучение и информационните системи. Особено високо оценявам резултатите от хабилитационния труд, свързани с разработването на модел и методика за одит на дигиталната достъпност на работното място. Публикационната и проектната активност, установеното цитиране на научните трудове, натрупаният преподавателски опит и международното академично сътрудничество допълват положителната оценка за професионалното развитие на кандидатката.

На основание на изложеното давам своята **положителна оценка** и убедено предлагам на уважаемото научно жури да гласува за заемането от гл. ас. д-р Радка Валериева Начева на академичната длъжност „доцент“ в област на висшето образование 4. „Природни науки, математика и информатика“, професионално направление 4.6 „Информатика и компютърни науки“, научна специалност „Информатика“, за нуждите на катедра „Информатика“ при ИУ- Варна.

09.10.2026 г.

гр. Бургас

Изготвил рецензията:

(проф. Е.Сотирова)

Заличена информация съгласно
ЗЗЛД и регламент (ЕС) 2016/ 679